

KRAKOWSKIE STUDIA MAŁOPOLSKIE

2022, nr 4 (36)

Rada Naukowa

Jerzy Kornaś – przewodniczący (Kraków), Yulia Babiy (Ukraina), Leszek Buliński (Gdańsk), Łukasz Danel (Kraków), Robert Jakimowicz (Kraków), Krzysztof Janik (Kraków), Grzegorz Janusz (Lublin), Włodzimierz Kirylenko (Ukraina), Beata Kosová (Słowacja), Tadeusz Kudłacz (Kraków), Martin Langner (Niemcy), Krystyna Leszczyńska (Lublin), Vasyl Marchuk (Ukraina), Joanna Marszałek-Kawa (Toruń), Meng Chao (Chiny), Radosław Miśkiewicz (Gliwice), Yves Morin (Francja), Altyn Myrzashova (Kazachstan), Krzysztof Pałeczki (Kraków), Jarosław J. Piątek (Szczecin), Renata Podgórzńska (Szczecin), Daviken Studnicki-Gizbert (Kanada), Lajos Szabo (Węgry), Maciej Szczurowski (Gdańsk), Józef Szymczek (Czechy), Olena Volubueva (Ukraina), Tom Wielicki (USA)

Redaktor naczelny: Rafał Lisiakiewicz

Zastępca redaktora naczelnego: Michał Dahl

Sekretarz: Łukasz Danel, Karolina Kotulewicz-Wisińska

Adres Redakcji

Wydawnictwo Adam Marszałek

ul. Lubicka 44, 87–100 Toruń

Korekta: Zespół

Redakcja techniczna: Ryszard Kurasz

Projekt okładki: Krzysztof Galus

Fotografia na okładce: Ziarno

© Copyright by Wydawnictwo Adam Marszałek

© Copyright by Fundacja Wspierania Współpracy Międzynarodowej imienia Profesora Czesława Mojsiewicza

Wszystkie prawa zastrzeżone. Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Żadna jej część nie może być reprodukowana jakimkolwiek sposobem – mechanicznie, elektronicznie, drogą fotokopii itp. – bez pisemnego zezwolenia wydawcy. Jeśli cytujesz fragmenty tej książki, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło

Toruń 2022

ISSN 1643-6911

Czasopismo afiliowane przy Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Wersją pierwotną tekstu jest jego wersja drukowana

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową:

tel. 56 664 22 35, marketing@marszalek.com.pl

Wydawnictwo Adam Marszałek, ul. Lubicka 44, 87–100 Toruń

tel. 56 664 22 35, e-mail: info@marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl

Drukarnia, ul. Warszawska 54, 87–148 Łysomice

Ольга Стукаліна

Напрями підвищення ефективності системи заходів
загальносоціального запобігання терористичним
актам в Україні 259

Світлана Матвієнків

Представництво національних меншин Польщі в органах державної
влади 281

Наталія Марадик

Парламентаризм в умовах політичного транзиту: досвід Чеської
Республіки 302

Марія Павлюх

«Політичний тип» активної жінки на шпальтах польських жіночих
часописів львова «Ster», «Przedświt», «Ziarno» 317

Nadiy Varavkina-Tarasova

Music of the “Anthem of Ukraine” by M. Verbytsky in the Words
of P. Chubynsky: Spiritual Symbols 332

Paulina Model

Cepelix na Centralnym, czyli nowohucanie jako twórcy ludowi 344

RECENZJE**REVIEWS****Krystyna Leśniak-Moczuk**

Janusz Mariański, *Godność ludzka i wychowanie progodnościowe*
(*refleksje socjologa*), Wydawnictwo Adam Marszałek,
Toruń 2022, ss. 263 359

Ольга Стукаліна¹

Напрями підвищення ефективності системи заходів загальносоціального запобігання терористичним актам в Україні

1. Вступ

Підвищення ефективності системи заходів загальносоціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях є однією із важливих задач української держави та суспільства. На тлі стрімкого загострення стану терористичних актів в Україні, її регіонах та великих містах виняткового значення набуває розробка, вдосконалення та подальше впровадження у практичну діяльність модернізованої системи заходів запобігання терористичним актам.

Потужними підставами побудови ефективної системи заходів запобігання терористичним актам є: вторгнення на територію України військ Російської Федерації; значна активізація у містах та регіонах України діяльності диверсійно-терористичних угруповань; істотна географія поширення терористичних актів адміністративно-територіальними одиницями; посилений вплив внутрішніх та зовнішніх детермінант на зародження й функціонування терористичних

---

¹ Аспірантка кафедри кримінального права та кримінології, Одеський державний університет внутрішніх справ; olya_bojro1997@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9206-3487>.

актів; підвищена привабливістю великих міст для «терористичного елемента» не лише з прилеглих територій, а й з інших регіонів й іноземних держав; розгорнута діяльність потужних терористичних організацій; міцне матеріально-технічне оснащення сучасних терористичних структур; украй ймовірні злочинні наміри терористів заволодіти зброєю масового ураження, зокрема – ядерною, хімічною та біологічною; модернізація форм, засобів і методів реалізації терористичних актів, спрямованих на спричинення масштабних тяжких наслідків тощо.

Запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях є ключовим напрямом, що дає можливість найбільш гуманно, з найменшою шкодою для держави й суспільства, вирішувати завдання протидії цьому негативному явищу сучасності. На основі ускладненої терористичної ситуації в Україні постає нагальна необхідність формування систематизованого блоку взаємопов'язаних та принципово нових знань, що стануть невід'ємною складовою антитерористичної системи заходів запобігання терористичним актам.

Метою цієї статті є підвищення ефективності системи загальносоціальних заходів запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

Методи дослідження обрані з урахуванням мети даного дослідження. Методологією дослідження загальносоціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях визначено основні положення матеріалістичної діалектики та логіки в їх нерозривному зв'язку. Основоположним інструментом обрано системний підхід дослідження. У роботі використано догматичний метод, який застосовувався при тлумаченні термінів та юридичних понять, що стосуються об'єкта дослідження. Використовувався системно-структурний метод, який дав змогу визначити специфіку взаємодії заходів запобігання терористичним актів на різних рівнях. Системно-функціональний метод дав можливість виявити мету та функції, задля виконання яких створюється та діє відповідна запобіжна система. Формально-логічний метод використано при аналізі змісту правових норм законодавства та програм, що регламентують запобігання терактів, а також при роз-

робленні та вдосконаленні системи загальносоціального запобігання даному суспільно небезпечному діянню.

2. Загальнотеоретичні питання запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях

Ідея запобігання окремим видам злочинам відзначалась ще в працях Сократа та Платона, Монтеस्क'є та Беккарія, Вольтера та Ломброзо. Наприклад, Платон вказував, що в суспільстві має діяти досконале законодавство, яке б відвертало людей від вчинення злочину. Окрім цього, на його думку, центральним фактором запобігання злочинам є належне виховання людини з дитинства². У свою чергу, Ш. Монтеस्क'є в трактаті «Про дух законів» (1748 р.) висловлював думку, що мудрий законодавець не стільки дбає про покарання за злочини, скільки про запобігання їм, та робить він це шляхом поліпшення моральності суспільства³. Так само зазначав й Ч. Беккарія, який в праці «Про злочини та покарання» (1764 р.), визначав значну роль запобігання злочинам, що, на його погляд, є більш дієвим процесом, аніж покарання⁴. Тоді, як Вольтер наголошував, що запобігання злочинам – це істина юриспруденція. Італійський вчений Ч. Ломброзо в праці «Злочинна людина» (1876 р.) окреслював значення запобіжної діяльності, на основі чого, ним було рекомендовано виявляти осіб із специфічними анатомо-фізичними рисами зовнішності, що зумовлюють вчинення злочинів та запропоновано їх страчувати або довічно ув'язнювати, щоб унеможливити реалізацію протиправної дії⁵. Отже, у різні історичні періоди

---

² Платон. Законы. Сочинение: в 3 т. Москва, 1972. С. 115. (оригінал написано приблизно в 354 році до н.е.).

³ Монтеस्कье Ш. О духе законов или об отношениях, в которых законы должны находиться к устройству каждого правления к нравам, климату, религии, торговки и т.д. СПб.: Издание Л.Ф. Пантелеева, 1900. С. 87.

⁴ Игошев К.Е., Миньковский Г.М. Семья, дети, школа. М.: Юрид. лит., 1989. С. 135.

⁵ Ломброзо Ч. Злочинна людина (пер. з італ. Москва: Ексмо). Мідгард. (оригінал опубліковано 1876 р.). 2005. С. 43.

процес запобігання злочинам вважався цінним інструментом, що дозволяв попередникам на стадії планування або готування ліквідувати злочини.

Перед тим як запропонувати практичну систему запобігання терористичним актам у великих містах України, варто визначитися з термінологією, яка визначає предметну складову нашого наукового дослідження. У цьому сенсі ми підтримуємо позицію В.В. Голіни й вважаємо, що запобігання терористичним актам у державі, регіонах і великих містах України – це *сукупність різноманітних видів діяльності й заходів у державі, спрямованих на вдосконалення суспільних відносин з метою усунення негативних явищ та процесів, що породжують злочинність терористичного характеру або сприяють їй, а також на недопущення вчинення терористичних актів на різних стадіях злочинної поведінки*⁶. Керуючись зазначеним, вважаємо, що особливу увагу при аналізі системи заходів запобігання терористичним актам варто приділити заходам, які здатні знизити рівень цих злочинів, мінімізуючи та нейтралізуючи початкові причини й умови терористичного акту, в тому числі шляхом впливу на осіб, які вчиняють терористичні акти, а також на осіб, які можуть стати жертвами даного суспільно небезпечного діяння. Отже, запобігання злочинності є необхідною умовою становлення правової держави та громадянського суспільства, що виражається у системі цілеспрямованих дій на антисуспільні явища та їх причинний комплекс з метою зниження рівня й масштабів злочинності та її викорінення⁷.

Система заходів запобігання терористичним актам має ґрунтуватись на певних засадах, основне місце серед яких займають: законність – дотримання вимог закону всіма без винятку суб'єктами; гуманність – захист гідності та інтересів людини шляхом очищення її духовного світу від терористичних установок та ідей, усунення чинників деформації особи; наукова обґрунтованість – використання форм, методів і засобів запобіжної діяльності, розроблених та

---

⁶ Кримінологія: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. / за ред. В.В. Голіни. Харків: Право, 2014. 513 с.

⁷ Шевченко О.А. Запобігання злочинам як один із пріоритетних напрямів запобігання злочинності. Право і суспільство. 2012. Випуск 3. С. 197. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/40.pdf (дата звернення: 10.03.2022).

рекомендованих наукою; демократизм – широка участь у протидії терористичним актам державних органів, громадських формувань та окремих громадян; диференціація – врахування специфіки факторів, що детермінують терористичні акти шляхом криміногенного впливу на особу, а також індивідуальні особливості злочинців-терористів; своєчасність – проведення запобіжних заходів, які б не давали можливості вчинити злочин, передбачений ст. 258 КК України; плановість – здійснення діяльності за відповідною програмою, а не спонтанно; комплексність – використання різноманітних форм, методів і засобів запобігання, спрямованих не лише на злочинність, а й на ті соціальні, економічні, політичні, духовні та інші фактори, які її зумовлюють; прогресивність – розроблення заходів запобігання терористичним актам з урахуванням сучасних досягнень науки та техніки⁸.

Система загальносоціальних заходів запобігання терористичним актам є фундаментальним напрямом, що покликаний вдосконалити суспільні відносини в соціальній, економічній, політичній, правовій, етичних, ідеологічній, морально-психологічній та інших сферах життєдіяльності на державному, регіональному та місцевому рівнях. Цей рівень запобіжної діяльності передбачає вироблення певного соціально-психологічного механізму, який був би здатний блокувати деструктивну поведінку та усувати причини й умови, що їй сприяють⁹. Спеціально-кримінологічне запобігання терактам здійснюється конкретними державними органами, для яких боротьба з тероризмом та захист прав громадян від його впливу є професійним обов'язком. У процесі здійснення професійної діяльності спеціальні суб'єкти впливають на криміногенні фактори, встановлюють причини та умови вчинення злочинів та вживають заходів щодо їх усунення¹⁰. Заходи цього рівня відрізняються від загальносоціальних заходів,

⁸ Кримінологія: підручник / О.М. Джужа, Я.Ю. Кондратьєв, О.Г. Кулик, П.П. Михайленко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2002. С. 114.

⁹ Колодяжний М.Г., Голина В.В. Насильницькі вимагання майна в Україні: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: монографія. Х.: Крссроуд, 2010. С. 163.

¹⁰ Курс лекцій по кримінології / за ред. И.Н. Даньшина, В.В. Голины. Х.: Одиссей, 2006. С. 84.

тим, що при їх реалізація вимагається наявність у компетентних суб'єктів спеціальних (професійних) знань та навичок¹¹. Заходи запобігання терористичним актам на індивідуальному рівні полягають у цілеспрямованому впливі щодо конкретної особи (терориста-одинака) або групи осіб (терористичних угруповань та терористичних організацій), схильних до вчинення злочину, передбаченого ст. 258 КК України¹².

Загальносоціальні заходи носять всеохоплюючий характер, визначаючи напрямки та методику протидії злочинності, в тому числі терористичним актам. Це обумовлюється тим, що загальносоціальне запобігання терористичним актам забезпечується, у першу чергу, розвитком нашої держави як правової, в якій найвищою соціальною цінністю визнається людина¹³. Варто відмітити, що запобігання терористичним актам на загальносоціальному рівні вимагає колосальних матеріальних та людських ресурсів, а також чималого часу, що пов'язано зі стабілізацією всіх сфер життєдіяльності суспільства й держави, усуненням в них конфліктності, прищепленням громадянам позитивних ціннісних орієнтацій, створенням для них життєвої перспективи. Тобто, ці дії спрямовані на покращення суспільства в цілому, тобто на зміну суспільної свідомості, з метою формування у громадян законослухняної поведінки, в тому числі шляхом відмови від участі в терористичній діяльності.

У контексті дослідження специфіки запобігання терористичним актам нами підтверджено, що система загальносоціальних заходів не призначена до прямої протидії терористичним актам, але вона створює реальні передумови, що виключають можливість існування цього соціально-негативного явища в усіх сферах функціонування суспільства й держави. Загальносоціальні заходи запобігання терористичним актам характеризуються масштабністю, глобальністю й тривалістю їх реалізації, адже спрямовані на вирішення не лише

---

¹¹ Жалинский А. Э. Специальное предупреждение преступлений в СССР. Вопросы теории. 1976. С. 101.

¹² Курс лекций по криминологии / за ред. И.Н. Даньшина, В.В. Голины. Х.: Одиссей, 2006. С. 84.

¹³ Медичський І.Б. Запобігання злочинності: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2008. С. 27–28.

однієї конкретної соціальної проблеми, яка має нагальний характер, а комплексу суттєвих соціально-економічних та політичних завдань. Їх успішна реалізація створює умови для усунення чи послаблення криміногенних факторів, які детермінують терористичні акти у великих містах України. Саме завдяки своїй універсальності й масштабності загально-соціальні запобіжні заходи становлять основу для побудови ефективної системи спеціально-кримінологічного запобігання терористичним актам в урбанізованому середовищі¹⁴.

3. Основні напрямки загальносоціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях

Ефективне запобігання терористичним актам у державі, регіонах та великих містах, на наш погляд, обумовлюється проведенням конкретних заходів загальносоціального спрямування, а саме:

- соціально-економічних;
- політичних;
- організаційно-управлінських;
- ідеологічних;
- правових;
- інформаційних;
- соціально-культурних;
- психолого-виховних;
- технічних.

Соціально-економічні заходи запобігання терористичним актам – це майже всі позитивні соціально-економічні перетворення в державі. Зокрема, до таких заходів відносяться: підвищення матеріального добробуту населення в цілому, окремих соціальних груп та конкретних осіб; працевлаштування та вдосконалення організації праці; заходи щодо подолання безробіття; заходи щодо створення додаткових робочих місць, забезпечення ритмічності виробництва, зменшення понаднормових робіт; поліпшення менеджменту

---

¹⁴ Бондаренко Н.В. Кримінологічна характеристика та запобігання нелегальній міграції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 (081 – Право). Київ, 2018. С. 133.

виробництва; поширення прогресивних форм праці, включаючи впровадження дистанційної форми робіт із використанням інформаційно-комунікаційних технологій; підготовка та використання кадрів: заходи щодо вдосконалення системи професійної підготовки працівників та підвищення їх кваліфікації; поліпшення умов праці робітників: заходи щодо підвищення рівня оплати праці та соціальних гарантій для працівників; заходи щодо зменшення малокваліфікованої та некваліфікованої праці; сфери вдосконалення матеріального стимулювання працівників: заходи з поліпшення системи та практики преміювання, використання фондів матеріального заохочення; вдосконалення системи державної допомоги для виховання дітей, як батьками, так і соціальними установами; поліпшення умов проживання громадян, сфери культури і побуту: заходи по введенню в експлуатацію об'єктів житлового призначення; будівництву спортивних комплексів, оздоровчих профілакторіїв, з поліпшення практики обліку та розподілу житла; вдосконалення роботи підприємств побутового обслуговування та торгівлі; збільшення асигнування на освіту та науку, оскільки рівень освіченості та розвитку науки свідчить про рівень благополуччя суспільства¹⁵¹⁶.

Важливу роль в нейтралізації детермінант терористичних актів у регіонах та великих містах України відіграють політичні заходи. До таких заходів відноситься: становлення й розвиток державності; зміцнення демократії; реформування та зміцнення усіх гілок влади; поліпшення міжрегіональних відносин; зближення інтересів народів, що населяють країну; вирішення проблем при збалансованому дотриманні інтересів усіх регіонів України; реалізація політичної волі протистояння соціально-негативних явищ і процесів в умовах багатопартійності; посилення контролю за міграційними процесами. Крім того, політичні заходи запобігання слугують вирішенню державними органами влади питань щодо розмежування повноважень і функцій між центральними, територіальними органами та

---

¹⁵ Кримінологія (2-ге видання) / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. Харків: Право, 2018. С. 153.

¹⁶ Медицький І.Б. Запобігання злочинності: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2008. С. 29–30.

органами місцевого самоврядування в сфері протидії терористичним актам на різних рівнях¹⁷.

Правові заходи запобігання терористичним актам у великих містах та регіонах України мають містити: вдосконалення нормативно-правових актів різних галузей законодавства з метою забезпечення оптимальних умов для виявлення, усунення, послаблення, нейтралізації причин та умов злочину, передбаченого ст. 258 КК України, а також ресоціалізації осіб, схильних до вчинення даного суспільно небезпечного діяння; урахування досвіду передового світового законодавства в сфері загальносоціального запобігання під час підготовки відповідних нормативно-правових актів; впровадження й модернізація правових заборон та обмежень, що сприятимуть запобіганню та припиненню виникнення умов терористичних актів (наприклад, виготовлення, придбання, зберігання та носіння зброї); прийняття та вдосконалення правових норм, що заохочуватимуть припинення проявів тероризму; заохочення добровільної відмови від доведення терористичного акту до кінця; заохочення повного виявлення та розкриття терористичних актів; вжиття заходів щодо налагодження багатосторонньої співпраці з іноземними правоохоронними органами в частині модернізації заходів запобігання терористичним актам на міжнародному, загальнодержавному та місцевому рівнях; забезпечення дієвості юридичної базової освіти, здатної покращити професійну компетентність посадових осіб; подолання недовіри населення до роботи правоохоронних органів; правова регламентація діяльності суб'єктів запобігання злочину цього виду; поліпшення інформаційно-правової культури громадян з метою досягнення належного рівня дотримання правових норм та виховання готовності допомагати правоохоронним органам у протидії терористичним актам¹⁸¹⁹.

¹⁷ Дорохін Д.В. Кримінологічна характеристика та запобігання релігійному екстремізму: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії): 12.00.08 (081 – Право). Івано-Франківськ, 2019. С. 148–149.

¹⁸ Медицький І.Б. Запобігання злочинності: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2008. С. 28.

¹⁹ Гринь О.Д., Донченко О.І. Питання сучасного стану правосвідомості: особливості формування та проблеми вдосконалення. Вісник ОНУ ім. Мечникова. Правознавство, 3 (24). 2014. С. 14.

До організаційно-управлінських заходів запобігання терористичним актам у регіонах та великих містах України відносимо ті, які спрямовані на діяльність щодо підвищення рівня усієї запобіжної роботи, здійснення систематичного, глибокого аналізу стану громадської безпеки й правопорядку загалом та терористичної злочинності зокрема, дослідження причин і умов, які сприяють цьому суспільно небезпечному діянню, проведення аналізу ефективності організації та стану запобіжної діяльності, розроблення управлінських та методичних рекомендацій щодо її удосконалення, удосконалення збору і аналізу усіх видів інформації, яка стосується кримінологічних питань, відбір та розподіл кадрів персоналу, підвищення професійного рівня, майстерність працівників у застосуванні запобіжних заходів, укріплення законності, перегляд функціональних обов'язків працівників на предмет збалансованості їх прав і зобов'язань, облік, контроль, відповідальність посадових осіб за стан запобіжної роботи, забезпечення внутрішнього та зовнішнього процесу взаємодії, спрямованого на поліпшення оперативного становища та правопорядку, використання передового досвіду, доведення до виконавців положень цього плану в частині, котра їх стосується, організація виконання плану, контроль за здійсненням планових заходів, оцінка їх ефективності та висновки щодо діяльності суб'єктів запобігання і змін в оперативному становищі²⁰.

Ідеологічні заходи загальносоціального запобігання терористичним актам у великих містах України мають спрямовуватися на формування моральної позиції громадян, орієнтованої на загальнолюдські цінності, формування антинігілістичної свідомості членів суспільства та посилення їх правової мотивації шляхом виховання високих моральних цінностей, підвищення рівня правової свідомості населення, вироблення стійкої психологічної установки щодо правомірного способу життя, створення атмосфери суспільної нетерпимості до протиправних форм поведінки та громадського осуду осіб, які готували або вчинили терористичний акт²¹.

²⁰ Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія): посіб. / за заг. ред. О.М. Джужи. Київ: НАВС, 2013. С. 576.

²¹ Бондаренко Н.В. Кримінологічна характеристика та запобігання нелегаль-

Не менш важливого значення, на наш погляд, набувають інформаційні заходи запобігання, що спрямовані на забезпечення інтересів людини й громадянина, суспільства й держави від терористичних актів шляхом: надання інформації про терористичні організації та небезпеку їхніх націоналістичних, релігійних, політичних ідей, істинних мотивів діяльності; поширення антитерористичної пропаганди, інструкцій та правил із організації та порядку дій у разі загрози виникнення терористичних актів; здійснення контролю за інформаційним змістом, що наповнює сучасну літературу, театральні постанови, музичні твори, фільми, передачі, телевізійне й радіомовлення та мережу Інтернет.

До технічних заходів відноситься розробка й впровадження запобіжних приладів і пристроїв, що ускладнюватимуть вчинення терористичних актів на території великих міст України (наприклад, камери відеоспостереження, в тому числі за об'єктами стратегічного значення; системи цілодобового спостереження; сигналізації; апаратура для огляду транспортних засобів, проведення особистих обшуків і оглядів публічних місць; охоронні вимірювальні пристрої; пристрої швидкого виклику працівників правоохоронних органів тощо)²².

Соціально-культурні заходи запобігання терористичним актам на місцевому та регіональному рівнях мають бути спрямованні на розробку та реалізацію комплексу ефективних заходів щодо формування у громадян толерантної поведінки та зниження соціально-психологічної напруженості в суспільстві, а також на моніторинг, діагностику та прогнозування соціально-політичної ситуації в країні, оцінку ризиків та наслідків деструктивних процесів у суспільстві²³. Ці заходи можуть реалізовуватися шляхом впровадження загальноосвітніх і просвітницьких програм спеціальних навчальних курсів, проведення конференцій, круглих столів, симпозіумів, диспутів, ток-

---

ній міграції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 (081 – Право). Київ, 2018. С. 134.

²² Криміналістика: підручник: у 2 т. / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін.; за заг. ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. С. 58.

²³ Кузьмин А.В. Становление социально-культурной концепции профилактики экстремизма. Вестник ТГУ, 12 (116), 2012. С. 148.

шоу та інших форм поширення знань про терористичні злочини, їх соціальну ціну, способи та засоби запобігання, а також шляхом поширення просвітницьких матеріалів антитерористичного спрямування в громадських місцях і транспорті, навчальних закладах, спортивних секціях, підприємствах, установах та організаціях²⁴.

Значну увагу варто приділити психолого-виховним заходам, які несуть велику роль для запобігання терористичним актам. Так, найбільш перспективним підходом є правове виховання особистості та розвиток у неї правової активності. У цьому процесі основна запобіжна діяльність має здійснюватися на рівні інституту сім'ї та школи, які суттєво впливають на виховання та розвиток дитини. Безпосередньо, на рівні сім'ї дитині мають прищеплюватися загальнолюдські цінності, поважне ставлення до інших людей, переконання щодо необхідності дотримання норм моралі, а також шанобливе ставлення до роботи інших людей та любов до праці. Таке виховання має вберегти їх від втягнення до антигромадських дій, зокрема, вчинення терористичних актів та інших злочинів цієї спрямованості²⁵.

Серед суб'єктів загальносоціального запобігання терористичним актам в Україні у великих містах України важливе місце займають Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, органи державного контролю, органи юстиції, органи державного та господарського управління. Органи державної влади й місцевого самоврядування, відповідно до Конституції України, покликані забезпечити дотримання законів, охорону громадської безпеки й порядку, прав і законних інтересів громадян. Крім того, запобігання терористичним актам на різних рівнях є діяльністю не лише органів державної влади та місцевого самоврядування, а й засобів масової інформації, навчальних закладів, об'єднань громадян, сім'ї, релігійних, благодійних, спортивних

---

²⁴ Бондаренко Н.В. Кримінологічна характеристика та запобігання нелегальній міграції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 (081 – Право). Київ, 2018. С. 135.

²⁵ Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за заг. ред. О.В. Козаченка, Є.Л. Стрельцова. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 506.

та інших організацій, установ культури й мистецтва²⁶, тобто тих суб'єктів, які можуть брати участь у процесі запобіжної діяльності шляхом розробки й реалізації психолого-виховних, соціально-культурних, ідеологічних, інформаційних та інших заходів.

Особливе місце в системі загальносоціального запобігання терористичним актам на місцевому рівні відводиться спеціальним міським програмам і планам, спрямованим на протидію та запобігання злочинності загалом, а також досліджуваному соціально-негативному явищу. Так, 28 липня 2020 року Київською міською радою було затверджено рішення № 73/9152 «Про затвердження Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року», яке спрямоване на розвиток усіх сфер міста на інноваційній основі з використанням конкурентних переваг. Пріоритетними напрямами, визначеними в цій Стратегії, що сприятимуть загальносоціальному запобіганню терористичним актам у м. Києві є: зниження рівня злочинності, в тому числі терористичних актів, та підвищення ефективності функціонування системи безпеки; підвищення ефективності превентивних заходів у сфері цивільного захисту населення, зокрема, шляхом забезпечення ефективності територіальної системи централізованого оповіщення у разі виникнення надзвичайних ситуацій та загроз будь-якого виду, в тому числі терористичних; підвищення ефективності та прозорості роботи міських органів влади і служб, залучення громадян до процесів формування, реалізації та контролю міської політики шляхом налагодження комунікації «влада – громадськість», зокрема, шляхом створення Школи місцевої демократії²⁷.

Реальним кроком до створення системи безпеки й запобігання злочинів, у тому числі терористичних актів, у м. Києві має стати подальше вдосконалення заходів міської цільової комплексної програми протидії злочинності «Безпечна столиця» на 2022–2024 рр. від 11.08.2021. Метою якої є забезпечення ефективності реалізації

---

²⁶ Медичкий І.Б. Запобігання злочинності: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2008. С. 37–40.

²⁷ Рішення «Про затвердження Плану заходів на 2021–2023 з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» № 73/9152. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MR201005> (дата звернення: 07.03.2022).

державної політики у сфері запобігання злочинів шляхом здійснення комплексу заходів, спрямованих на усунення причин і умов вчинення протиправних діянь, а також налагодження дієвої співпраці правоохоронних органів, органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських формувань та створення належних умов для ефективної роботи правоохоронних органів. Дані Програми несуть високе практичне значення, що дають змогу запобігти загостренню та сплеску негативних явищ кримінального характеру в суспільстві²⁸.

Система заходів запобігання терористичним актам у великих містах України має включати в себе комплексну, планову, регулярну, складену діяльність, спрямовану на створення безпечної території вулиць, районів, публічних місць, об'єктів пріоритетного значення та інших місць. Отже, мета розглядуваного загальносоціального напрямку запобігання – створення абсолютно безпечного, контрольованого та комфортного міського простору. Небезпідставно фахівцями у сфері безпеки сучасного урбанізованого середовища відмічається, що зниження рівня злочинності усіх видів у великих містах досягається згуртованими зусиллями правоохоронців і влади, які працюють над створенням середовища, що стимулює виконання норм законів та загальноприйнятих правил членами населення; при цьому наголошується, що «взято на озброєння» – «теорію розбитих вікон», згідно з якою злочини найчастіше вчиняються за інерцією, там, де цьому не протидіють²⁹³⁰.

---

²⁸ Міська цільова програма «Безпечна столиця» на 2022–2024 роки: затв. розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради № 1760 (11 серпня 2021 року). URL: https://kyivcity.gov.ua/npa/pro_skhvalennya_proyektu_misko_tsilovo_programi_profilaktiki_ta_protidi_zlochinnosti_v_misti_kiyevi_bezpechna_stolitsya_na_2022-2024_roki/fxa2tapjlm_kmda__1760/ (дата звернення: 05.03.2022).

²⁹ Новини Харкова. (2017, 20 листопада). Харківські юристи, правоохоронці та депутати обговорили теоретичні та практичні аспекти громадської безпеки. URL: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2017/11/20/169704.html> (дата звернення: 06.03.2022).

³⁰ Бойко В.В. Кримінологічна характеристика та запобігання тяжким насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи в особливо великих містах України: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії): 12.00.08 (081 – Право). Харків, 2018. С. 197.

4. Висновки

Отже, загальносоціальне запобігання терористичним актам – це система заходів, яка сприяє реалізації антикриміногенного потенціалу держави й суспільства, а найголовніше – формуванню позитивної кримінологічної обстановки, підвищенню рівня безпеки життя населення та зниженню ступеня існуючих терористичних загроз.

Система заходів загальносоціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях повинна будуватися із урахуванням усіх фінансово-ресурсних можливостей та специфіки конкретних адміністративно-територіальних одиниць: по-перше, має носити цільовий, плановий та системний характер з урахуванням існуючого потенціалу певного населеного пункту; по-друге, має зачіпати практично усі сфери життєдіяльності суспільства; по-третє, повинна спрямовуватися на нейтралізацію криміногенних факторів у міському середовищі, що впливають на виникнення та реалізацію терористичних актів, за допомогою використання консолідованих зусиль усіх без винятку суб'єктів запобіжної діяльності; по-четверте, компетентним суб'єктами має враховуватися територіально-просторова специфіка окремого населеного пункту (його природні ресурси, історичні особливості господарства, наближеність до кордону, рівень економічного розвитку, етнічний склад населення тощо); по-п'яте, компетентними суб'єктами має враховуватися архітектурне проектування й планування окремих об'єктів містобудування, що сприятиме створенню ефективного контролю за станом громадської безпеки й публічного порядку, а також унеможливити вчинення терористичних актів; по-шосте, має охоплювати цілий комплекс: соціально-економічних, політичних, ідеологічних, організаційно-управлінських, психолого-виховних, правових, інформаційних та соціально-культурних заходів.

Особливого значення при розробці й реалізації загальносоціальних заходів запобігання терористичним актам на місцевому та регіональному рівнях набуває діяльність органів місцевого самоврядування, які сприяють втіленню цільових і комплексних програм

щодо підвищення безпеки усього населення, а також зниження рівня існуючих загроз, у тому числі терористичного характеру.

Література

- Бойко В.В. Кримінологічна характеристика та запобігання тяжким насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи в особливо великих містах України: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії): 12.00.08 (081 – Право). Харків, 2018. 280 с.
- Бондаренко Н.В. Кримінологічна характеристика та запобігання нелегальній міграції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 (081 – Право). Київ, 2018. 246 с.
- Гринь О.Д., Донченко О.І. Питання сучасного стану правосвідомості: особливості формування та проблеми вдосконалення. Вісник ОНУ ім. Мечникова. Правознавство, 3 (24). 2014. С. 7–16.
- Дорохін Д.В. Кримінологічна характеристика та запобігання релігійному екстремізму: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії): 12.00.08 (081 – Право). Івано-Франківськ, 2019. 276 с.
- Жалинский А. Э. Специальное предупреждение преступлений в СССР. Вопросы теории. 1976. С. 101.
- Игошев К.Е., Миньковский Г.М. Семья, дети, школа. М.: Юрид. лит., 1989. 448 с.
- Колодяжний М.Г., Голіна В.В. Насильницькі вимагання майна в Україні: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: монографія. Х.: Крессроуд, 2010. 288 с.
- Криміналістика: підручник: у 2 т. / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін.; за заг. ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 464 с.
- Кримінологія (2-ге видання) / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. Харків: Право, 2018. 416 с.
- Кримінологія: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. / за ред. В.В. Голіни. Харків: Право, 2014. 513 с.
- Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія): посіб. / за заг. ред. О.М. Джужи. Київ: НАВС, 2013. 620 с.
- Кримінологія: підручник / О.М. Джужа, Я.Ю. Кондратьєв, О.Г. Ку-

- лик, П.П. Михайленко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
- Кузьмин А.В. Становление социально-культурной концепции профилактики экстремизма. Вестник ТГУ, 12 (116), 2012. С. 147–153.
- Курс лекцій по кримінології / за ред. И.Н. Даньшина, В.В. Голины. Х.: Одиссей, 2006. 280 с.
- Ломброзо Ч. Злочинна людина (пер. з італ. Москва: Ексмо). Мідгард. (оригінал опубліковано 1876 р.). 2005. 876 с.
- Медицький І.Б. Запобігання злочинності: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2008. 231 с.
- Міська цільова програма «Безпечна столиця» на 2022–2024 роки: затв. розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради № 1760 (11 серпня 2021 року). URL: https://kyivcity.gov.ua/npa/pro_skhvalennya_proyektu_misko_tsilovo_programi_profilaktiki_ta_protidi_zlochinnosti_v_misti_kiyevi_bezpechna_stolitsya_na_2022-2024_roki/fxa2tapjlm_kmda__1760/.
- Монтескье Ш. О духе законов или об отношениях, в которых законы должны находиться к устройству каждого правления к нравам, климату, религии, торговли и т.д. СПб.: Издание Л.Ф. Пантелеева, 1900. С. 87.
- Новини Харкова. (2017, 20 листопада). Харківські юристи, правоохоронці та депутати обговорили теоретичні та практичні аспекти громадської безпеки. URL: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2017/11/20/169704.html>.
- Платон. Законы. *Сочинение*: в 3 т. Москва, 1972. 412 с. (оригінал написано приблизно в 354 році до н.е.).
- Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані*: монографія / за заг. ред. О.В. Козаченка, Є.Л. Стрельцова. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 499–514.
- Рішення «Про затвердження Плану заходів на 2021–2023 з реалізації Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» № 73/9152. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MR201005> (дата звернення: 07.03.2022).
- Шевченко О.А. Запобігання злочинам як один із пріоритетних напрямів запобігання злочинності. *Право і суспільство*. 2012.

Випуск 3. С. 194–197. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/40.pdf.

References

- Babenko, A.M., Busol, O.Y., Kostenko, O.M., ... Nikitin, Y.V. (ed.), Denisov, S.F. (ed.) & Streltsov, E.L. (ed.). (2018). *Criminology* (2nd ed.). Kharkiv: Law. 416 s. [in Ukrainian].
- Boyko, V.V. (2018). *Criminological characteristics and prevention of serious violent crimes against life and health of a person in especially large cities of Ukraine*: [Dis. Cand. jurid. Sciences, Yaroslav the Wise National University of Law, Ministry of Education and Science of Ukraine. Academician VV Research Institute for the Study of Crime Problems Stashis of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine]. Kharkiv. 280 s. [in Ukrainian].
- Bondarenko, N.V. (2018). *Criminological characteristics and prevention of illegal migration in Ukraine* [Dis. Cand. jurid. Sciences, PJSC "Higher Educational Institution" Interregional Academy of Personnel Management "]. Kyiv. 246 s. [in Ukrainian].
- Chornozub, L.V., Kozachenko, O.V. (ed.) & Streltsov, E.L. (ed.). (2016). *Legal influence on illegal behavior: current aspects*. Mykolaiv: Ilion, pp. 499–514. [in Ukrainian].
- City target program "Safe Capital" for 2022–2024: approved. by the order of the executive body of the Kyiv City Council № 1760 (2021, August 11) Retrieved from: https://kyivcity.gov.ua/npa/pro_skhvalennya_proyektu_misko_tsilovo_programi_profilaktiki_ta_protidi_zlochinnosti_v_misti_kiyevi_bezpechna_stolitsya_na_2022-2024_roki/fxa2tapjlm_kmda__1760/. [in Ukrainian].
- Danshin, I.N. (ed.) & Golina, V.V. (ed.). (2006). *Course of lectures on criminology*. H.: Odyssey. 280 s. [in Russian].
- Decision "On approval of the Action Plan for 2021–2023 on the implementation of the Kyiv City Development Strategy until 2025" № 73/9152 (2020). Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MR201005> (data of address: 07.03.2022). [in Ukrainian].
- Dorokhin, D.V. (2019). *Criminological characteristics and prevention of religious extremism* [Dis. Cand. jurid. Sciences (Doctor of Philosophy),

- PJSC "Higher Educational Institution" Interregional Academy of Personnel Management [J]. Ivano-Frankivsk, 276 p. [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M, Kondratiev, Ya. Yu., Kulik, O.G., Mikhailenko, P.P., ... & Cherney, V.V. (2002). *Criminology*. Kyiv: Jurinkom Inter. 416 s. [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M, (Ed.) (2013). *Criminological principles of crime prevention in penitentiary institutions of Ukraine (penitentiary criminology)*. Kyiv: NAVS, 620 p. [in Ukrainian].
- Golina, V.V., Golovkin, B.M., Valuyska, M. Yu., Lysoded, O.V. ... Golina, V.V. (ed.) & Golovkin, B.M. (2014). *Criminology: General and Special parts. Law*, p. 513. [in Ukrainian].
- Grin, O.D. & Donchenko, O.I. (2014). Issues of the current state of legal consciousness: features of formation and problems of improvement. *Bulletin of ONU named after Mechnikova. Jurisprudence*, 3 (24). Pp. 7–16. [in Ukrainian].
- Igoshev, K.E., & Minkovsky, G.M. (1989). *Family, children, school*. M.: Jurid. lit. 448 s. [in Russian].
- Kharkiv news. (2017, November 20). *Kharkiv lawyers, law enforcement officers and deputies discussed theoretical and practical aspects of public safety*. Retrieved from: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2017/11/20/169704.html>. [in Ukrainian].
- Kolodyazhny, M.G. & Golina, V.V. (2010). *Violent extortion of property in Ukraine: criminological characteristics, determination and prevention: a monograph*. H. : Crossroads. 288 s. [in Ukrainian].
- Kuzmin, A.V. (2012). Formation of the socio-cultural concept of prevention of extremism. *Journal of TSU*, 12 (116). pp. 147–153. [in Russian].
- Lombroso, C. (2005) *Criminal Man* (translated from Italian. Moscow: Exmo). Midgard. (The original was published in 1876). 876 s. [in Ukrainian].
- Meditsky, I.B. (2008). *Crime prevention*. Ivano-Frankivsk. 231 s. [in Ukrainian].
- Montesquieu, S. & Hornfeld, A.G. (ed.) (1900). *About the spirit of the laws or the relationship in which the laws should be to the structure of each government to the customs, climate, religion, trade, etc*. SPb.: Edition L.F. Panteleeva. p. 87. [in Russian].

- Platon. (1972). Laws. Essay: in 3 volumes. Moscow. 412 s. (The original was written around 354 BC). [in Russian].
- Shevchenko, O.A. (2012). Crime prevention as one of the priority areas of crime prevention. Law and Society, 3. pp. 194–197. Retrieved from: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/3_2012/40.pdf. [in Ukrainian].
- Shepitko, V.Yu. (ed.), Zhuravel, V.A., Konovalova, V.O., Dudnikov, A.L., & Shevchuk, V.M. (2019). Forensics (2 vols. Vol. 1). Kharkiv: Law. 464 s. [in Ukrainian].
- Zhalinsjkyj, A.E. (1976). Special crime prevention in the USSR. Questions of theory. S. 101. [in Russian].

Анотація

Стаття присвячена підвищенню ефективності системи заходів загально-соціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

Наголошено, що запобігання терористичним актам є ключовим напрямом, що дає можливість найбільш гуманно, з найменшою шкодою для держави й суспільства, вирішувати завдання протидії цьому явищу.

Розкрито зміст «загальносоціального запобігання терористичним актам». Запропоновано під «загальносоціальним запобіганням терористичним актам» розуміти систему заходів, яка сприяє реалізації антикриміногенного потенціалу держави й суспільства, а найголовніше – формуванню позитивної кримінологічної обстановки, підвищенню рівня безпеки населення та зниженню ступеня існуючих терористичних загроз.

Зроблено висновок, що система заходів загальносоціального запобігання терористичним актам на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях повинна будуватися із урахуванням усіх фінансово-ресурсних можливостей та специфіки конкретних адміністративно-територіальних одиниць, а також: має носити цільовий, плановий та системний характер з урахуванням існуючого потенціалу певного населеного пункту; повинна зачіпати практично усі сфери життєдіяльності суспільства; має спрямовуватися на нейтралізацію криміногенних факторів у міському середовищі, що впливають на виникнення та реалізацію терористичних актів, за допомогою використання консолідованих зусиль усіх без винятку суб'єктів запобіжної діяльності; компетентним суб'єктами має враховуватися територіально-просторова специфіка окремого населеного пункту (його природні ресурси, історичні особливості господарства, наближеність до

кордону, рівень економічного розвитку, етнічний склад населення тощо); компетентними суб'єктами має враховуватися архітектурне проектування й планування окремих об'єктів містобудування, що сприятиме створенню ефективного контролю за станом громадської безпеки й публічного порядку, а також унеможливлувати вчинення терактів; має охоплювати цілий комплекс: соціально-економічних, політичних, ідеологічних, організаційно-управлінських, психолого-виховних, правових, інформаційних та соціально-культурних заходів.

Доведено, що особливого значення при розробці й реалізації загально-соціальних заходів запобігання терористичним актам на місцевому та регіональному рівнях набуває діяльність органів місцевого самоврядування, які сприяють втіленню цільових і комплексних програм щодо підвищення безпеки усього населення, а також зниження рівня існуючих загроз, у тому числі терористичного характеру.

Ключові слова: терористичний акт; заходи загальносоціального запобігання; держава; велике місто; регіон; суб'єкти запобігання терористичним актам; антитерористичні заходи; запобігання тероризму; міська програма

Directions of Improving the Efficiency of the System of Measures of General Social Prevention of Terrorist Acts in the Ukraine

Summary

The article is devoted to improving the effectiveness of the system of measures of general social prevention of terrorist acts at the national, regional and local levels.

It was emphasized that the prevention of terrorist acts at the national, regional and local levels is a key area that allows the most humane, with the least harm to the state and society, to address the problem of combating this phenomenon.

The content of «general social prevention of terrorist acts» is revealed. It is proposed to understand «general social prevention of terrorist acts» as a system of measures that promotes the anti-criminogenic potential of the state, society and all institutions, and most importantly – the formation of a positive criminological situation, improving security of life and reducing existing terrorist threats.

It is concluded that the system of measures of general social prevention of terrorist acts at the national, regional and local levels should be built to taking into account all financial and resource opportunities and specifics of specific

administrative-territorial units, as well as: should be targeted, planned and systemic. settlement; should affect almost all spheres of society; should be aimed at neutralizing criminogenic factors in the of the environment that affect the emergence and implementation of terrorist acts, through the consolidated efforts of all, without exception, the subjects of preventive activities; Competent entities must take into account the territorial and spatial specifics of a particular settlement (its natural resources, historical features of the economy, proximity to the border, level of economic development, ethnic composition of the population, etc.); Competent entities should take into account the architectural design and planning of individual urban planning facilities, which will help to establish effective control over the state of public safety and public order, as well as prevent terrorist attacks; should cover a range of: socio-economic, political, ideological, organizational and managerial, psychological and educational, legal, informational and socio-cultural activities.

It is proved that the activity of local self-government bodies, which promote the implementation of targeted and comprehensive programs to improve the security of the entire population and reduce the level of existing threats, including terrorist, is of particular importance in the development and implementation of social measures to prevent terrorist acts at the local and regional levels.

Keywords: terrorist act; measures of general social prevention; state; large city; region; subjects of prevention of terrorist acts; anti-terrorist measures; prevention of terrorism; city program

Olha Stukalina – Postgraduate Student at the Department of Criminal Law and Criminology, Odesa State University of Internal Affairs; olya_bojro1997@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9206-3487>.